

**KUOPION
KONSERVATORIO**

MUSIIKIN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

HYVÄKSYTTY 3.5.2016

MUSIIKIN JA TANSSIN YHTEINEN OSA

TUNNUSLAUSE

”Ei ole suurempaa onnea ihmiselle kuin että hän voi, tohtii ja tahtoo toteuttaa niin perinpohjaisesti kuin suinkin kaikkia oman olentonsa syvyyksissä piileviä mahdollisuuksia.” (Eino Leino 1915)

MISSIO

Kuopion konservatorion laaja-alainen pedagoginen ja taiteellinen toiminta ylläpitää ja edistää kulttuuria ja luo hyvän elämän edellytyksiä Pohjois-Savon alueella.

VISIO

Kuopion konservatorio on musiikki- ja tanssikasvatuksen arvostettu valtakunnallinen osaaja ja kehittäjä. Oppilaitos antaa oppilailleen parhaat mahdolliset edellytykset hyvän musiikki- ja tanssisuhteen syntymiselle. Oppimisympäristössä kukoistavat elävä musiikki ja tanssi, luovuus, yhteisöllisyys ja keskinäinen kunnioitus. Konservatoriossa kaikki voivat oppia, kasvaa ja kehittyä turvallisessa, kannustavassa ilmapiirissä omien yksilöllisten edellytystensä mukaisesti.

ARVOT

- musiikin ja tanssin myönteinen vaikutus sekä yksilöön että yhteiskuntaan
- luovuus ja oppimisen ilo
- turvallisuus
- avoimuus
- sitoutuminen

TOIMINTA-AJATUS

Kuopion konservatorio on taideoppilaitos, joka toimii Pohjois-Savon alueella. Oppilaitoksen tehtävänä on järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista musiikin ja tanssin opetusta sekä musiikkialan ammatillista koulutusta. Opetus- ja koulutustehtävään niveltyy myös aktiivinen konsertti- ja esiintymistoiminta. Kuopion konservatorio ylläpitää ja kehittää omalta osaltaan koulutuksellisia rakenteita, jotka mahdollistavat musiikin ja tanssin opiskelun varhaislapsuudesta korkeimpiin ammattitutkintoihin saakka. Kuopion konservatorio tunnetaan sekä omalla alueellaan että valtakunnallisesti korkeatasoisesta musiikki- ja tanssikasvatuksen osaamisesta, monipuolisuudesta ja laajasta yhteistyöverkostosta. Oppilaitoksen juuret ovat kiinni suomalaisen musiikkikasvatuksen vahvassa perinteessä, mutta se elää ja kehittyy nykyhetkessä. Kuopion konservatorio on Kuopion ja koko Itä-Suomen kulttuurielämän tärkeä toimija, arvostettu työnantaja ja oppilaitos, jossa on ilo työskennellä ja opiskella

Musiikin ja tanssin perusopetuksen opetussuunnitelmat on laadittu taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) ja asetuksen (813/1998) tarkoittaman laajan oppimäärän mukaisiksi, ja ne pohjautuvat Opetushallituksen vuonna 2002 antamiin opetussuunnitelman perusteisiin (musiikki 41/011/2002, tanssi 38/011/2002).

TOIMINNAN TAVOITTEET

- rakentaa oppilaalle myönteinen suhde musiikkiin ja tanssiin
- luoda pohja musiikin ja tanssin elämänikäiselle harrastamiselle
- antaa oppilaalle hyvät musiikilliset ja tanssilliset taidot ja tiedot
- auttaa oppilasta löytämään oma luovuutensa sekä kehittämään taiteellisia kykyjään ja sosiaalisia taitojaan
- kehittää oppilaan kykyä pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn
- kasvattaa kulttuuria ymmärtäviä ja arvostavia ihmisiä
- antaa valmiuksia musiikki- ja tanssialan ammattiopintoihin

OPPIMISKÄSITYS JA OPPIMISYMPÄRISTÖ

Kuopion konservatorion opetuksen ja muun toiminnan lähtökohtana on oppilaskeskeisyys. Oppilaitos on olemassa oppilaitaan varten ja pyrkii kaikissa suhteissa toimimaan heidän parhaakseen. Opetus pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta oppilaan omasta toiminnasta. Se on aktiivinen ja tavoitteellinen prosessi, johon vaikuttavat oppilaan yksilölliset ominaisuudet, tavoitteet ja motivaatio sekä oppimisympäristö. Oppilaitoksen tehtävänä on luoda oppimista tukeva, avoin ja myönteinen ilmapiiri, joka mahdollistaa oppilaan turvallisen kasvun ja kehityksen. Keskeisenä elementtinä on hyvä vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä sekä oppilaiden kesken. Oppilaita kannustetaan aktiivisuuteen, luovuuteen ja itseohjautuvuuteen. Oppimiskäsitys ja pyrkimys hyvän oppimisympäristön rakentamiseen heijastuvat oppilaitoksen toimintaperiaatteissa sekä opetus suunnitelman tavoitteissa, sisällöissä, opetusjärjestelyissä ja oppilasarviointissa.

TOIMINTAPERIAATTEET

- korkeatasoinen opetus
- opintojen tavoitteellisuus
- oppilaan yksilöllisyyden kunnioittaminen
- avoimuus ja joustavuus
- monipuolisuus ja monimuotoisuus
- musiikin ja tanssin vuorovaikutus
- virikkeellinen opiskeluympäristö
- yhteistyö kotien ja koulujen kanssa
- paikallinen, alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

MITEN TOIMINTAPERIAATTEET NÄKYVÄT KÄYTÄNNÖSSÄ

1. Korkeatasoinen opetus, opintojen tavoitteellisuus

Kuopion konservatoriolla on hyvin koulutettu, ammattitaitoinen opettajakunta, jonka osaaminen näkyy sekä opetustyön tuloksissa että muussa toiminnassa. Oppilaitos tukee opettajien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä. Opiskelu on kaikilla tasoilla tavoitteellista, eteneminen perustuu ainekohtaisiin opetussuunnitelmiin ja edellyttää oppilaan sitoutumista pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilaitoksen opetustyön ja muun toiminnan kehittämisen välineitä ovat itsearviointi, jatkuva opetussuunnitelmatyö, osallistuminen musiikin ja tanssin perusopetuksesta käytävään valtakunnalliseen keskusteluun sekä kansainvälinen toiminta.

- ammattitaitoinen opettajakunta
- opettajien ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen
- opetuksen kehittäminen itsearvioinnin ja opetussuunnitelmatyön avulla
- osallistuminen alan valtakunnalliseen keskusteluun
- kansainvälisyys

2. Oppilaan yksilöllisyyden kunnioittaminen, joustavuus

Oppimisen lähtökohtana on opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus, jolla tuetaan oppilaan itseohjautuvuuden kehittymistä. Henkilökohtainen solistinen opetus mahdollistaa yksilöllisen etenemisen ja oppilaan omien tavoitteiden huomioon ottamisen. Tähän pyritään myös ryhmäopetuksessa. Opetussuunnitelmiin sisältyy joustoa, ja oppilailla on mahdollisuus valintojensa korjaamiseen. Oppilaitokseen otetaan myös erityisoppilaita, tarvittaessa käytetään opetuksen ja oppimäärän yksilöllistämistä.

- henkilökohtainen opetus, yksilöllinen eteneminen
- yksilöllisyyttä kunnioitetaan myös ryhmäopetuksessa
- opetussuunnitelmissa joustoa ja valinnan mahdollisuuksia
- mahdollisuus epäonnistuneiden valintojen korjaamiseen
- musiikin ja tanssin erityisopetus, opetuksen ja oppimäärän yksilöllistäminen

3. Avoimuus

Oppilaitoksen toiminta on avointa. Oppilaiden huoltajilla on mahdollisuus seurata lastensa oppitunteja, esiintymistilanteita ja opiskeluun liittyviä muita suoritusilanteita. Opettajat ja oppilaitoksen johto ovat valmiita henkilökohtaisiin keskusteluihin oppilaiden huoltajien kanssa. Ristiriidat ja ongelmatilanteet pyritään ratkaisemaan keskustelun avulla kaikkia osapuolia kuunnellen.

- oppilaiden huoltajille avoimet ovet
- ristiriitojen ja ongelmatilanteiden ratkaiseminen keskustellen

4. Monipuolisuus, musiikin ja tanssin vuorovaikutus, virikkeellinen opiskeluympäristö

Kuopion konservatorion opetustarjonta on monipuolinen. Oppilaitoksessa annetaan varhaisiän musiikki- ja tanssikasvatusta sekä klassisen musiikin, rytmimusiikin, klassisen baletin, nykytanssin ja jazztanssin opetusta. Kohde-ryhmät ulottuvat vauvoista aikuisiin ja instrumenttivalikoima on laaja. Oppilaitos arvostaa ja tukee musiikin eri tyylien sekä musiikin ja tanssin välistä yhteistyötä sen eri muodoissa. Koulutusasteiden välinen yhteistyö, koulutusasteiden rajat ylittävä kurssitoiminta sekä aktiivinen konsertti- ja esiintymistoiminta luovat musiikillisesti rikkaan opiskeluympäristön, josta opiskelijat hyötyvät opintojen kaikissa vaiheissa.

- monipuolinen opetustarjonta
- laaja instrumenttivalikoima
- klassisen musiikin, rytmimusiikin ja tanssin välinen yhteistyö
- vilkas kurssitoiminta
- aktiivinen konsertti- ja esiintymistoiminta
- musiikillisesti rikas opiskeluympäristö

5. Yhteistyö ja kulttuuripalvelujen tuottaminen

Kuopion konservatorion toiminta perustuu koulutusasteiden väliseen yhteistyöhön. Konservatorion musiikin ja tanssin perusopetus ja musiikkialan 2. asteen ammatillinen koulutus ovat osa kokonaisuutta, jonka konservatorion lisäksi muodostavat Savonia-ammattikorkeakoulun musiikin ja tanssin yksikkö sekä Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Kuopion yksikkö. Konservatorio jatkaa jo perinteeksi muodostunutta yhteistyötä Kuopion Yhteiskoulun Musiikkilukion, peruskoulujen musiikkiluokkien ja niiden yhteydessä toimivien nuorisopuhallinorkesterien, Kuopion kaupunginorkesterin ja monien muiden kulttuurialan toimijoiden kanssa. Koska oppilaitoksella on musiikin ja tanssin perusopetuksen alueellinen koulutusvastuu, yhteistyötä tehdään myös ympäristökuntien kanssa. Oppilaitoksella on laaja yhteistyöverkosto, joka rikastaa toimintaa ja tukee sen kehittämistä.

Opetustyön rinnalla ja sen tuloksena oppilaitoksella on sekä musiikin että tanssin alalla vilkasta konsertti- ja esiintymistoimintaa, joka muodostaa merkittävän osan alueen kulttuuritarjonnasta.

- eri koulutusasteiden välinen yhteistyö
- alueen kulttuurielämää rikastuttava laaja konsertti- ja esiintymistoiminta
- musiikin ja tanssin perusopetuksen alueellinen koulutusvastuu
- laaja paikallinen, alueellinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistyöverkosto

MUSIIKIN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Musiikkileikkikoulu

Musiikkileikkikoulussa annetaan monipuolista ja tavoitteellista varhaisiän musiikkikasvatusta. Opetus etenee lapsen yksilöllisen kehitysvaiheen ja kunkin lapsiryhmän edellytysten mukaisesti.

1. Oppilaaksi ottaminen

Musiikkileikkikoulu on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille. Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä ilman pääsykoetta siten, että jatkavat oppilaat ovat etusijalla. Oppilaat jaetaan ryhmiin iän perusteella.

2. Opetus

Musiikkileikkikoulussa opetuksen lähtökohtana on kuuloaistin herkistäminen ja kuuntelutaidon kehittäminen. Keskeistä on oma tekeminen ja kokemisen ilo sekä halu, taito, uskallus ja uteliaisuus tulkita musiikkia persoonallisesti. Varhaisiän musiikkikasvatuksen ajatuksena on, että musiikki lähtee omakohtaisesta elämyksestä, musiikin kokemisesta puheen, liikkeen, toiminnan ja rytmin kautta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset erot ja tuetaan lapsen kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan käsin.

2.1 Tavoitteet

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on

- tarjota lapselle musiikillisia elämyksiä ja myönteisiä kokemuksia musiikin parissa
- tukea kokonaisvaltaisesti lapsen persoonallisuuden kasvua sekä sosiaalista ja emotionaalista kehitystä herkkyyksikaudet huomioon ottaen
- tukea hienomotoriikan ja karkeamotoriikan kehitystä
- tukea lapsen kykyä jäsentää ympäristöään
- ohjata oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn yksilönä ja ryhmän jäsenenä
- kehittää ja säilyttää kansallista kulttuuria
- herättää kiinnostus musiikkiin, kannustaa musiikin jatkuvaan harrastamiseen sekä luoda sille tiedollisia ja taidollisia valmiuksia
- antaa mahdollisuus musiikin kokonaisvaltaiseen kokemiseen
- kehittää keskittymis- ja kuuntelukykyä
- kehittää musiikillista ilmaisutaitoa

2.2 Sisällöt

Musiikillista ajattelua kehitetään tutustumalla rytmin, sointiväriin, dynamiikan, melodian, harmonian ja muodon alkeisiin monipuolisten ja elämyksellisten työtapojen avulla.

Lapsen musiikillisten kykyjen kehittäminen:

- kuuntelukyky ja musiikillisen muisti
- äänenkäyttö ja laulutaito
- säveltäjä, rytmittäjä, muotoilija, harmonittäjä
- luova ilmaisu
- yhteismusisointi
- musiikillinen keksiminen, tutkiminen ja improvisaatio
- motorikka (karkea- ja hienomotorikka)
- keskittymiskyky
- suomalainen musiikkiperinne
- kansainvälisyys

2.3 Työtavat

Opetus pyritään toteuttamaan leikin keinoin ja käyttämällä kaikkia aisteja musiikin monipuoliseen kokemiseen. Työtapoina on

- laulu, puhe, lorut, ääni-ilmaisu
- liike, tanssi, musiikkiliikunta
- soittaminen: keho-soittimet, rytmisoittimet ja melodiasoittimet
- improvisaatio
- kuuntelu (aktiivinen kuuntelu, passiivinen kuuntelu)
- kertomus, mielikuvat, tarinat
- kuvataide, visuaaliset ideat
- kuva - nuottikuva
- integrointi muihin taideaineisiin
- teorian ja säveltapailun alkeisiin tutustuminen
- soittimiin tutustuminen

2.4 Arviointi

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa ei käytetä kirjallista arviointia eikä oppilaista kirjoiteta lausuntoja.

3. Opetuksen tarjonta ja opetusjärjestelyt

Lukuvuoden alkaminen, päättymisen ja loma-ajat pyritään järjestämään peruskoulujen lukuvuoden mukaan. Opetusviikkoja on lukuvuoden aikana 31-33. Opetuskertoja tulee kullekin ryhmälle 15–18 lukukaudessa. Opetuskertoihin sisällytetään mahdolliset konsertit, juhlat ja esiintymiset. Opetuspäiväksi sattuva itsenäisyyspäivä, loppiainen tai vappu vähentää opetuskertoja. Ryhmät toimivat kysynnän mukaan aamu- ja iltapäivisin sekä iltaisin.

Masumuskarit

Masumuskarit on tarkoitettu raskauden puolivälin ohittaneille äideille, myös puoliset voivat olla mukana ryhmässä. Vauvojen synnyttyä toiminta jatkuu vauvamuskarina. Tavoitteena on tuoda musiikki, lorut ja leikki osaksi vauvan perheen arkea ja tukea aluillaan olevaa äidin ja lapsen suhdetta. Ryhmästä voi musiikin ilon lisäksi löytää ystäviä ja vertaistukea vauva-arkeen.

Vauva-, taapero- ja nappularyhmät

- 3 kk-2 -vuotiaat lapset, poikkeuksena masumuskarista suoraan jatkavat vauvat
- ryhmät muodostetaan lasten iän mukaan, ryhmäkoko 6-10
- toiminta tapahtuu yhdessä oman aikuisen kanssa
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45 min. kerrallaan

Musiikkileikkikouluryhmät

- 3 – 6 -vuotiaat lapset
- ryhmät muodostetaan lasten iän mukaan, ryhmäkoko 6-10
- ryhmät kokoontuvat kerran viikossa 45-60 min. kerrallaan
- osa ryhmistä voi olla musiikkileikkikoulun ja tanssikoulun yhteisiä (ns. tanssimuskarit), jolloin musiikin ja tanssin opetus vuorottelevat periodeittain
- opetus voi eri ryhmissä painottua esim. musiikkiliikuntaan, kuvataiteisiin tai eri taiteenalat yhdistävään opetukseen
- erityisryhmiä tarpeen mukaan
- 5-6 -vuotiaasta lähtien kanteleen, laatta- ja rytmisoittimien tai muiden soittimien soittoa opetuksessa painottavia ryhmiä

Alkusoitto

- 5-6 –vuotiaille voidaan musiikkileikkikoulutunnin lisäksi järjestää eri soittimien alkuopetusta pienryhmissä
- alkusoitto-opetukseen voivat hakeutua instrumenttiopinnoista kiinnostuneet oppilaitoksen musiikkileikkikoulun oppilaat
- opetuksen tarjonta vaihtelee vuosittain oppilaitoksen resurssien mukaisesti
- alkusoitto-opetusta annetaan 1 lukuvuoden ajan, jonka jälkeen oppilaat voivat pyrkiä musiikin perustason opintoihin, siirtyä valmentavaan opetukseen tai jatkaa iän mukaisessa musiikkileikkikoulu- tai musiikkipajaryhmässä
- alkusoitto-opetuksen tavoitteena on, että lapsi oppii soittamisen ja nuotinluvun alkeita, omaksuu oikeita työskentelytapoja ja saa vahvistusta tulevalle soitinvalinnalleen, samalla oppilaan huoltajille annetaan tietoa musiikin tavoitteellisen harrastamisen edellytyksistä ja sisällöistä
- opetuksessa säilytetään ikään soveltuva leikinomaisuus ja lapsilähtöisyys
- alkusoitto-opetuksessa harjoitettua solistista ohjelmistoa hyödynnetään musiikkileikkikoulutunneilla musisoimalla yhdessä
- opetusta annetaan 2-3 lapsen ryhmissä, opetusaika 15 min. oppilasta kohden (3 oppilaan ryhmälle 45 min. viikossa)

4. Erityisopetus musiikkileikkikoulussa

Musiikkileikkikouluun muodostetaan erityisryhmiä tarpeen mukaan. Alle kouluikäisiä erityisoppilaita voidaan integroida normaaliinryhmiin. Oppilaalle laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (ks. kohta Musiikin erityisopetus).

5. Kodin ja musiikkileikkikoulun yhteistyö

Musiikkileikkikoulutoiminnan tavoitteena on lapsen, opettajan ja vanhempien avoimen vuorovaikutuksen synnyttäminen ja ylläpitäminen. Yhteydenpito toteutuu pääasiassa tuntien vaihtotilanteessa sekä Wilma-järjestelmän kautta. Musiikkileikkikoulussa järjestetään vanhempainiltoja, laulajaisia, soittajaisia ja muita tapahtumia, ja vanhemmat voidaan kutsua mukaan tunneille.

Ongelmatilanteissa vanhemman toivotaan ottavan ensin yhteyttä suoraan opettajaan, tarvittaessa musiikkileikkikoulun vastuuoopettajaan tai konservatorion rehtoriin. Asiat pyritään selvittämään keskustelemalla.

6. Kulttuuripalveluiden tuottaminen

Musiikkileikkikoulun omien tapahtumien ja konserttien lisäksi oppilaat ja opettajat osallistuvat myös konservatorion sekä sen yhteistyökumppaneiden tuottamiin produktioihin ja tapahtumiin. Yhteistyötä tehdään päiväkotien, koulujen ja kuntien kulttuuripalvelujen kanssa. Musiikkileikkikoulunopettajien ammattitaitoa hyödynnetään myös vanhuksille ja erityisryhmille tarjottavassa musiikkitoiminnassa.

7. Varhaisiän musiikkikasvatuksen kehityksen seuraaminen

Musiikkileikkikoulun opettajat pitävät yhteyttä valtakunnalliseen ja kansainväliseen varhaisiän musiikkikasvatuksen kenttään ja seuraavat siinä tapahtuvaa kehitystä mm. hakeutumalla aktiivisesti alan täydennyskoulutukseen ja pedagogisiin tapahtumiin, ammattikirjallisuuden välityksellä sekä hyödyntämällä kansallisia ja kansainvälisiä kontakteja.

8. Turvallisuus- ja vastuukysymykset

Kuopion konservatorio on vakuuttanut oppilaansa oppituntien ja niihin liittyvien välittömien matkojen ajaksi. Opettajan vastuu oppilaasta rajoittuu tuntiaikaan. Tunnella, joilla on mukana lapsen oma aikuinen (vauva- ja nappularyhmät), opettaja vastaa opetuksesta ja tunnin sisällöstä, muut aikuiset lasten turvallisuudesta ja toisten lasten huomioonottamisesta. Tunnille tulemista sairaana ei suositella. Epidemioiden aikana noudatetaan oppilaitoksen antamia ohjeita.

Valmentava opetus

Ennen musiikin perustason opintoihin siirtymistä oppilas voi hakeutua valmentavaan opetukseen. Siirtyminen valmentavasta opetuksesta musiikin perustason varsinaisiin opintoihin tapahtuu pääsykokeen tai muun oppilaitoksessa käytettävän oppilasvalintamenettelyn kautta. Valmentava opetus voi toimia yhtenä musiikin perustason oppilasvalinnan muotona tai oppilasvalintaprosessia täydentävänä tekijänä.

1. Oppilaaksi ottaminen ja opiskelu aika

Valmentava opetus on tarkoitettu 6-8 –vuotiaille (esiopetuksessa tai peruskoulun 1.-2. luokalla oleville) lapsille. Oppilaaksi ottaminen tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä. Mikäli hakijoita on enemmän kuin ryhmiin mahtuu, voidaan oppilaat valita myös arpomalla tai muulla etukäteen ilmoitetulla perusteella. Pienryhmäopetuksessa (soitinkarusellit) opiskelu aika on 1 lukuvuosi. Muuhun ryhmäopetukseen (musiikkipajat) oppilas voi osallistua pidemmän ajan, mikäli ryhmän ikärakenne ja työskentelytapa sen mahdollistavat.

2. Opetus

2.1 Tavoitteet

- tarjota musiikkiharrastuksesta kiinnostuneille ja sen piiriin hakeutuville lapsille sopivia ryhmäopetuksen muotoja
- tarjota lapselle mahdollisuus tutustua soittimiin ja samalla testata niiden soveltuvuutta
- tarjota musiikkiharrastuksesta kiinnostuneille lapsille mahdollisuus kokeilla soitonopiskelua ennen sitoutumista musiikin laajan oppimäärän mukaisiin opintoihin
- ohjata soitinvalintoja
- kehittää musiikin perustason opinnoissa tarvittavia taitoja ja tietoja
- täydentää oppilasvalintamenettelyä

2.2 Opetuksen muodot

Valmentava opetus tapahtuu ryhmissä, joiden koko määräytyy oppilaiden iän, soittimen ja ryhmän työskentelytavan perusteella.

2.2.1 Soitinkaruselli (esikoululaiset ja peruskoulun 1.- 2.-luokkalaiset)

- valmentavan opetuksen muoto, jossa yhden lukuvuoden aikana tutustutaan eri soittimiin
- opetus on järjestetty periodeittain: yhteen soittimeen tutustutaan muutaman viikon ajan, minkä jälkeen soitin vaihtuu
- opetus tapahtuu pääosin pienryhmissä (2-4 oppilasta)
- opetusaika riippuu ryhmän koosta (perusmittari 15min./oppilas, mutta opetusajasta voidaan päättää myös toisin)
- lukuvuoteen voi sisältyä myös yhteismusisointia ja pienimuotoisia esiintymisiä

2.2.2 Musiikkipajat

Musiikkipajaopetus on peruskoulujen 1.-2. luokan oppilaille tarkoitettu valmentavan opetuksen muoto, joka voidaan järjestää eri tavoin.

Musiikkipaja A:

- opetus tapahtuu 6-10 oppilaan ryhmissä
- musiikkipajan kesto 1-2 lukuvuotta
- opetusta järjestetään alakouluilla koulupäivien yhteydessä ja konservatorion opetuspisteissä
- keskeisiä työtapoja ovat soitto ja laulu sekä musiikin perusteisiin tutustuminen mm. rytmikkaharjoitusten ja musiikkiliikunnan avulla
- yhteissoiton alkeita opetellaan mm. Orff-soittimien, kanteleiden ja muun käytettävissä olevan soittimiston avulla
- musiikkipajassa harjoitellaan musiikin tiedollisia ja taidollisia valmiuksia sekä kehitetään ilmaisurohkeutta

- opetukseen voidaan integroida myös muita taiteenaloja
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tuen tarve arvioidaan yhdessä vanhempien ja luokanopettajan kanssa ryhmiä muodostettaessa

Musiikkipaja B:

- opetusta järjestetään musiikkiluokkakouluilla, ja sen tarkoituksena on tutustuttaa oppilaat puhallin- ja muihin soittimiin sekä yhteismusisoinnin perusteisiin ja tukea musiikkiluokalle pyrkivien soitinvalintoja
- opetus tapahtuu 10-20 oppilaan ryhmissä, ryhmäkoko vaihtelee vuosittain
- opetuksen sisältö:
  - soiton, laulun ja musiikin perusteiden alkeisiin tutustuminen
  - puhaltamisen perusteisiin ja musiikin tekemiseen tutustuminen myös pelien ja leikkien kautta
  - yhteissoiton alkeet kornettien ja taskutrumpettien avulla
  - puhallin- ja lyömäsoittimiin tutustuminen
  - esiintyminen

MUSIIKIN PERUSTASO

1. Opintojen laajuus

Musiikin laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on Kuopion konservatoriossa 1445 – 1515 tuntia. Oppimäärä muodostuu seuraavasti:

Musiikin perustaso

Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	455 tuntia
Musiikin perusteet	280 tuntia

Musiikkiopistotaso

Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	465 tuntia
Musiikin perusteet	245–315 tuntia

2. Tavoitteet

Musiikin perustason opintojen tavoitteena on, että oppilas

- oppii musiikin esittämiseen ja yhteismusisointiin tarvittavia instrumenttitaitoja
- oppii lukemaan, kirjoittamaan, kuuntelemaan ja tuntemaan musiikkia
- kehittää musiikillista ilmaisukykyään ja esiintymistaitoaan.

3. Keskeiset sisällöt

3.1 Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot

Opintojen keskeisenä sisältönä on perehtyminen pääinstrumentin perustekniikkaan ja -ohjelmistoon sekä yhteismusisoinnin perusteisiin. Säännöllinen esiintyminen on osa opintoja. Mahdolliset sivuaineopinnot ja valinnaiskursit suunnitellaan tukemaan oppilaan musiikillista kehitystä.

3.2 Musiikin perusteet

Musiikin perusteiden sisältöalueet ovat musiikin luku- ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen sekä musiikin historian ja tyylien tuntemus. Opetus pyritään toteuttamaan vuorovaikutuksessa instrumentti- ja yhteismusisointitaitojen opetuksen kanssa.

Musiikin perustason opintoihin sisältyvät musiikin perusteet suoritettuaan oppilas

- osaa laulaa ja kirjoittaa duuri–molli-tonaalisia melodioita
- hallitsee monipuolista ohjelmistoa
- on harjaantunut rytmin hahmottamiseen
- osaa tuottaa ja tunnistaa tavallisimpia lopuketyyppejä ja harmonioita
- tekee itse säestyksiä ja sävellyksiä sekä mahdollisuuksien mukaan hyödyntää oppilaitoksen tarjoamaa tietotekniikkaa opiskelussaan
- tuntee oman musiikinlajinsa keskeisiä tyyliuuntauksia, ilmiöitä ja soittimistoa
- on saanut valmiuksia käytännön muusikkouteen.

4. Oppilaat

Musiikin perustason oppilaat otetaan oppilaitoksen johtokunnan vahvistaman valintamenettelyn mukaisesti. Rytmimusiikin opintoihin otettavien oppilaiden alaikäraja on 9 vuotta.

Musiikin perustason opinnot suoritetaan 16 ikävuoteen mennessä tai 10 vuoden aikana. Rehtori voi opettajaa kuultuaan tarvittaessa myöntää lisää aikaa opintojen suorittamiseen. Klassiset lauluopinnot aloitetaan aikaisintaan 16 –vuotiaana ja suoritetaan 4 vuoden aikana.

Musiikin perustason oppilaiksi voidaan ottaa myös aikuisia. Aikuisiksi katsotaan henkilöt, jotka opintojen alkaessa ovat täyttäneet 18 vuotta. Aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin muun musiikin perustason opetuksen. Aikuisopiskelijoille tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, johon sisältyy päätös opiskeluajasta.

5. Yleistä

Jokaisella oppilaalla on solistinen pääaine. Sivuaineen opiskelu oikeus voidaan antaa pääaineen opinnoissa hyvin menestyville oppilaille sen jälkeen, kun pääaineessa on suoritettu tasosuoritus 1. Pianonsoittoa suositellaan sivuaineeksi niille, joiden pääaine on lyömäsoittimet. Lisäksi oppilaiden tulee osallistua opetussuunnitelman mukaiseen musiikin perusteiden ja yhteismusisoinnin opetukseen.

Esiintyminen ja musiikin kuuntelu ovat osa opintoja. Jokaisen oppilaan on esiinnyttävä jossakin oppilaitoksen järjestämässä tilaisuudessa vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana. Esiintymiseksi voidaan katsoa myös tasosuoritus. Opintoihin sisältyy musiikin kuuntelua sekä itsenäisesti että ohjatusti, konserteissa ja muissa musiikkitilaisuuksissa käymistä ja äänitteisiin tutustumista. Musiikin kuuntelu toteutetaan pääaineen opettajan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Osallistuminen opetukseen, suoritukset, esiintymiset ja musiikin kuuntelu kirjataan opintokirjaan.

6. Klassisen musiikin opetus

6.1 Opetustarjonta

- Solistiset aineet

Piano, cembalo, urut, laulu, viulu, alttoviulu, sello, kontrabasso, huilu, oboe, klarinetti, saksofoni, fagotti, käyrätorvi, trumpetti, pasuuna, tuuba, lyömäsoittimet, kitara, harmonikka, kantele, nokka-huilu.

Joidenkin soittimien kohdalla opinnot voidaan suorittaa kansanmusiikkipainotteisesti.

- Musiikin perusteet
- Yhteismusisointi

Orkesterisoitto, kamarimusiikki, kuorolaulu

- Valinnaiskurssit

6.2. Suzuki-opetus

Soitonopetusta voidaan joissakin soittimissa antaa Suzuki-menetelmän mukaisesti. Opinnot aloitetaan 4-6 vuoden iässä. Oppilaat valitaan pääsykokeen perusteella. Menetelmä edellyttää oppilaiden vanhemmilta pitkäjänteistä sitoutumista tunneilla mukanaoloon ja kotiharjoittelun ohjaamiseen, joten vanhemmille järjestetään oppilasvalinnan yhteydessä haastattelu. Henkilökohtaisen opetuksen ohella oppilaita ohjataan soittamaan yhdessä, ja ryhmätunneilla käydään säännöllisesti opintojen alusta lähtien. Opetuksen määrästä päätetään erikseen.

6.3 Instrumenttitaidot

Solistisessa pääaineessa annetaan henkilökohtaista opetusta 45 minuuttia viikossa. Opetuksen määrästä voidaan tehdä tästä poikkeavia yksilöllisiä päätöksiä, mikäli opinnoille asetetut henkilökohtaiset tavoitteet, oppilaan ikä tai muut seikat sitä edellyttävät. Sivuaineessa voidaan antaa henkilökohtaista tai ryhmäopetusta, jonka määrästä päätetään erikseen. Instrumenttiopintoihin sisältyy musiikin perustasolla kolme (laulussa kaksi) kulloinkin voimassa olevien soitinkohtaisten vaatimusten mukaista tasosuoritusta. Tasosuoritukset 1 ja 2 voidaan ohittaa, mikäli oppilas kykenee etenemään päättösuoritukseen ilman niitä.

6.4 Musiikin perusteet

Opetusryhmän vähimmäiskoko on 6 henkeä. Pienempi ryhmäkoko on mahdollinen, mikäli se opiskeltavan aineen tai opetusjärjestelyjen vuoksi on perusteltua. Musiikin perusteiden opetus etenee seuraavasti:

- Musiikin avaimet, ikäryhmä 7-9 vuotta
- Musiikin perusteet 1, ikäryhmä 9-11 vuotta
- Musiikin perusteet 2, ikäryhmä 11–13 vuotta
- Musiikin perusteet 3, ikäryhmä 13–15 vuotta
- Musiikin perusteet 4

Musiikin avaimet sekä Musiikin perusteet 1 - 4 opiskellaan pääsääntöisesti yhden lukuvuoden aikana. Opintojen eteneminen varmistetaan välikokein, joiden perusteella ryhmäjakoja voidaan muuttaa ja opiskeluaikaa jatkaa opettajan harkinnan mukaan kahteen lukuvuoteen saakka. Varttuneemmille oppilaille voidaan tarvittaessa perustaa nopeammin eteneviä ryhmiä. Musiikin perusteet 3 ja 4 päättyvät kokeeseen, jonka yhteinen arvosana merkitään päättötodistukseen. Musiikin perusteiden opetukseen voidaan integroida yhteismusisointia. Kunkin ryhmätason viikoittaisesta opetusajasta päätetään erikseen.

Mikäli oppilas haluaa ohittaa tasoryhmiä, osaaminen arvioidaan tasokokeella.

6.5 Yhteismusisointi

Musiikin perustason oppilaat osallistuvat oppilaitoksen järjestämään yhteismusisointiin pääaineen opettajan kanssa lukuvuosittain tehdyn suunnitelman mukaisesti. Yhteismusisoinnin opinnot voivat olla monimuotoisia, mutta osan niistä on liityttävä omaan solistiseen pääaineeseen. Yhteismusisointi voi sopimuksen mukaan tapahtua oppilaitoksen yhteistoimintaorkestereissa tai muutoin oppilaitoksen ulkopuolella. Yhteismusisointiin osallistuminen merkitään opintokirjaan ja kirjataan vuosittain opintorekisteriin.

6.6 Yhteismusisoinnin muodot

Jousiorkesterit

- Kuopiossa useita kokoonpanoja opinnoissaan eri vaiheessa oleville jousisoittajille
- musiikkiopistoissa omaa orkesteritoimintaa

Sinfoniaorkesteri

- orkesteri toimii Kuopion konservatorion ja Savonia-ammattikorkeakoulun musiikin ja tanssin yksikön yhteisenä
- orkesteri työskentelee 2-4 periodia lukuvuodessa

Puhallinorkesterit

- yhteistoimintaorkesterit Kuopiossa: Haapaniemen nuorisopuhallinorkesteri, Rajalan Puhaltajat ja Pohjantien nuorisopuhallinorkesteri
- muut yhteistoimintaorkesterit: Juantehtaan soittajat, Juankoski

Kamarimusiikki

- kamarimusiikin soittamisesta kiinnostuneet oppilaat ilmoittautuvat ns. kamaripankkiin, kokoonpanoja muodostetaan mahdollisuuksien mukaan
- oppilaitoksen nimikkokvartetti Kamus kouluttaa kamarimusiikkiryhmiä vuosittain
- opettajat järjestävät yhteismusisointia omien oppilaidensa kesken

6.7 Valinnaiskurssit

Valinnaiskursseja järjestetään erillisen päätöksen mukaisesti. Vuosittain tarjonnassa ovat harppu- ja bändikurssit, kysynnän mukaan järjestetään mm. vapaan säestyksen, sävellyksen ja kansanmusiikin kursseja.

7. Rytmimusiikin opetus

7.1 Opetustarjonta

- Solistiset aineet
Laulu, kitara, basso, piano, kosketinsoittimet, puhaltimet ja rummut.
- Musiikin perusteet
- Yhteismusisointi

Yhtyesoitto, viihdekuoro, lauluyhtyeet, workshopit

Rytmimusiikin opinnot aloitetaan aikaisintaan 8 vuoden iässä. Jokainen oppilas saa henkilökohtaista opetusta pääsoittimessaan sekä osallistuu tarjolla olevaan yhteismusisointiin ja musiikin perusteiden opetukseen. Vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa tapahtuva esiintyminen oppilaitoksen järjestämissä tapahtumissa ja musiikin kuuntelu sisältyvät opintoihin.

7.2 Opintojen eteneminen

Taso 1-2 (4-6 lukuvuotta)

Tavoitteena on tehdä instrumenttiopinnoissa ja musiikin perusteissa tasosuoritukset 1 ja 2. Musiikin perusteita opiskellaan integroituna bänditoimintaan tai erillisissä ryhmissä.

Taso 3 (n. 3 lukuvuotta)

Yhtyetyöskentelyä harjoitellaan valinnaisissa työpajoissa. Musiikin perusteista opiskellaan tasokurssit 3 ja 4.

Tasosuorituksissa noudatetaan oppilaitoksen hyväksymiä tasosuoritusohjeita. Opinnot etenevät opetussuunnitelman mukaisesti, ellei opintojen alkamisikä tai muu edellytä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimista.

8. Musiikin erityisopetus

8.1 Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

”Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan

yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä.” (Musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 10 §) Musiikin erityisopetusta voidaan antaa sekä ryhmäopetuksena että henkilökohtaisena opetuksena, jolloin opetussuunnitelmaa yksilöllistetään tarpeen mukaan.

8.2 Yksilöllistetyn opetuksen toteuttamisen edellytykset

Yksilöllistettyä opetusta voidaan oppilaitoksessa toteuttaa, mikäli sille on riittävät henkiset ja aineelliset edellytykset. Tämä tarkoittaa pedagogista osaamista ja motivaatiota, olosuhteita sekä opettajan ja oppilaan tarvitsemien tukitoimien järjestymistä.

8.3 Oppilasvalinnan perusteet

”Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen annettavaa opetusta.” (Ops-perusteet 10 §)

8.4 Valintamenettely

- oppilas tulee yleisen pääsykokeen kautta, tarve opetuksen yksilöllistämiseen ilmenee opintojen aikana.
- mikäli pääsykoetta voidaan käyttää vain osittain tai ei lainkaan, myös valintaprosessi voidaan yksilöllistää

8.5 Yksilöllistetty oppilasvalinta

- oppilas osallistuu valmennusopetukseen, jonka kuluessa opiskelun edellytykset voidaan todeta
- mikäli valmennus- tai erityisryhmän toimintaan osallistuminen ei ole mahdollista, pyrkijälle järjestetään tutustumisjakso, jonka aikana opiskelun edellytykset arvioidaan yhteistyössä huoltajien ja mahdollisten muiden tukihenkilöiden kanssa.

8.6 Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen

Yksilöllistetystä opetuksesta olevalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, joka mahdollisimman pitkälle noudattaa oppilaitoksen yleistä opetussuunnitelmaa.

8.7 Opiskelusuunnitelman sisältö

Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellään seuraavat asiat:

1. Opiskelun tavoitteet

Tavoitteet ovat musiikkikasvatuksellisia, lähtökohtana on oppilaan musiikillisten kykyjen ja taitojen kehittäminen hänen omista edellytyksistään käsin. Tavoitteita voidaan asettaa sekä pitkälle että lyhyelle aikavälille.

2. Opiskeluaika

Opiskeluaika on sidoksissa tavoitteisiin. Opiskeluaikaa myönnetään lukuvuodeksi tai –kaudeksi kerrallaan niin kauan, kuin opiskelulle voidaan asettaa mielekkäitä tavoitteita.

3. Opetuksen toteuttamistapa

Opiskelusuunnitelmassa määritellään lukuvuosittain oppilaan saaman henkilökohtaisen opetuksen määrä ja mahdollinen osallistuminen ryhmäopetukseen sekä musiikin kuuntelun ja esiintymiskoulutuksen toteuttaminen.

4. Tarvittavat tukitoimet

Opiskelusuunnitelmaan kirjataan mahdolliset opetustilassa tarvittavat järjestelyt, apuvälineet, avustajan käyttö ym., kotiharjoittelun ohjaaminen ja opettajan tarvitsema tuki.

5. Suoritukset

Opiskelusuunnitelmaan kirjataan suunnitelma mahdollisista suorituksista tai suoritusten yksilöllistämisestä. Saatutusta osaamisesta voidaan antaa erilaisia näyttöjä.

6. Arviointimenettely

Arviointi tapahtuu suhteessa oppilaan omiin tavoitteisiin. Opettaja käy vähintään kerran lukuvuodessa arviointikeskustelun oppilaan ja hänen huoltajiensa tai tukihenkilöittensä kanssa. Arviointi kirjataan lyhyesti opintokirjaan. Suoritusten arvioinnissa noudatetaan yleistä opetussuunnitelmaa.

8.8 Todistukset

Opinnoista annetaan todistus, josta käy ilmi niiden sisältö. Musiikin perustason päättötodistus voidaan antaa, mikäli valtaosa siihen vaadittavista opinnoista on suoritettu. Todistukseen merkitään, millä tavoin suorituksia on yksilöllistetty.

9. Musiikin laaja oppimäärä, musiikin perustason päättötodistus

Päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- oppilaan pääaineen päättösuoritus*, arvosana ja suorituksen ajankohta
- musiikin perusteiden päättösuoritus*, arvosana ja suorituksen ajankohta
- osallistuminen yhteismusisointiin, yhtyekokoonpanot ja osallistumisajat
- muut mahdolliset opintosuoritukset
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että musiikin laaja oppimäärä sisältää musiikin perustason ja musiikkiopistotason opinnot
- arvosana-asteikko.

MUSIIKKIOPISTOTASO

1. Tavoitteet

Musiikkiopistotason opintojen tavoitteena on, että oppilas

- kehittää edelleen musiikin perustasolla saavutettuja taitoja ja tietoja niin, että hän saa valmiudet musiikkiharrastuksen itsenäiseen jatkamiseen tai ammattiopintoihin
- laajentaa musiikin ja sen eri tyylien tuntemustaan sekä syventää kykyään luovaan ilmaisuun musiikin keinoin.

2. Keskeiset sisällöt

2.1 Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot

Opintojen keskeisenä sisältönä on kehittää oppilaan musiikillista ajattelua, pääinstrumentin soittoteknistä hallintaa ja ohjelmiston tuntemusta niin, että hän kykenee itsenäiseen työskentelyyn. Oppilas harjaantuu omaksumaan ja esittämään laajoja musiikillisia kokonaisuuksia sekä syventää kykyään musiikin tulkintaan ja musiikilliseen vuorovaikutukseen.

2.2 Musiikin perusteet

Musiikin perusteiden sisältöalueet ovat musiikin luku- ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen sekä musiikin historian ja tyylien tuntemus. Oppilas osaa hahmottaa musiikkia sekä kuulemisen että notaation pohjalta ja kykenee soveltamaan historian ja tyylien tuntemusta musiikin esittämisessä.

Musiikkiopistotason musiikin perusteiden opinnot suoritettuaan oppilas

- osaa laulaa ja kirjoittaa perustasoa vaativampia duuri–molli-tonaalisia melodioita
- hallitsee moniäänistä ohjelmistoa
- kykenee rytminkäsittelyyn moniäänisessä ja oman aikamme musiikkia edustavissa teoksissa
- osaa jäsentää kuultua ja nuotinnettua musiikkia, on tietoinen sointujen käytön ja äänenkuljetuksen lainalaisuuksista
- osaa soveltaa tietojaan käytäntöön esim. sointusoittimella säestämisessä
- on saanut valmiuksia itsenäisesti analysoida kokonaisia tonaalisia sävellyksiä ja ymmärtää sävelteoksen muodon merkityksen
- on syventänyt oman musiikinlajinsa eri aikakausien tyylien tuntemusta
- osaa soveltaa tyyliintuntemusta musisoinnissa.

3. Oppilaat

Musiikkiopistotasolla voivat opiskella henkilöt, jotka ovat suorittaneet musiikin perustason oppimäärän.

Musiikkiopistotason opinnot suoritetaan neljän lukuvuoden aikana. Rehtori voi harkinnan mukaan myöntää lisäaikaa korkeintaan yhden lukuvuoden. Mikäli opinnot on suoritettu neljää vuotta lyhemässä ajassa, voi oppilas jatkaa opintojaan kunnes enimmäisaika tulee täyteen.

4. Yleistä

Jokaisella oppilaalla on solistinen pääaine, ja hänen on osallistuttava myös yhteismusisoinnin ja musiikin perusteiden opetukseen. Opiskeluun sisältyy esiintymistä ja musiikin kuuntelua pääaineen opettajan kanssa tehdyn suunnitelman mukaisesti. Mahdolliset sivuaineopinnot ja valinnaiskurssit suunnitellaan tukemaan oppilaan musiikillista kehitystä ja laajentamaan hänen musiikillista näkemystään.

5. Klassisen musiikin opetus

5.1 Instrumenttitaidot

Solistisen pääaineen opetusta annetaan musiikkiopistotasolla 60 minuuttia viikossa. Mikäli opinnoille asetetut henkilökohtaiset tavoitteet sitä edellyttävät, opetuksen määrästä ja opintojen sisällöstä voidaan tehdä yksilöllisiä päätöksiä. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Sivuaineessa voidaan antaa henkilökohtaista tai ryhmäopetusta. Opetuksen määrästä päätetään erikseen.

5.2 Musiikin perusteet

Musiikin perusteiden opetus on jaksotettu seuraavasti:

Musiikin perusteet 5
Musiikin perusteet 6
Musiikin perusteet 7
Musiikin perusteet 8 (valinnaiskurssi)

Musiikin perusteet 5 ja 7 opiskellaan yhden lukuvuoden aikana. Musiikin perusteet 7 on sisällöllisesti painottunut musiikinhistoriaan ja tyyliintuntemukseen. Musiikin perusteet 6 opiskellaan ryhmän etenemisen ja opettajan harjoituksen mukaan 1-2 lukuvuoden aikana. Musiikin perusteet 8 on erityisesti musiikin ammattiopintoihin suuntautuille oppilaille tarkoitettu valinnaiskurssi.

5.3 Yhteismusisointi

Musiikkiopistotason oppilaat osallistuvat oppilaitoksen järjestämään yhteismusisointiin koko opiskelun ajan. Yhteismusisointiin osallistumisesta sovitaan lukuvuosittain pääaineen opettajan kanssa. Opinnot voivat olla monimuotoisia, mutta osan niistä on liityttävä omaan solistiseen pääaineeseen. Yhteismusisoinnin muodot ovat samat kuin musiikin perustasolla.

6. Rytmimusiikin opetus

6.2 Instrumenttitaidot

Solistisen pääaineen opetusta annetaan musiikkiopistotasolla 60 minuuttia viikossa. Mikäli opinnoille asetetut henkilökohtaiset tavoitteet sitä edellyttävät, opetuksen määrästä ja opintojen sisällöstä voidaan tehdä yksilöllisiä päätöksiä. Tällöin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Sivuaineessa voidaan antaa henkilökohtaista tai ryhmäopetusta. Opetuksen määrästä päätetään erikseen.

6.2 Musiikin perusteet

Musiikin perusteista opiskellaan tasokurssit 5,6 ja 7 sekä valinnaisena Musiikin perusteet 8, joka on tarkoitettu erityisesti musiikin ammattiopintoihin tähtääville.

6.3 Yhteismusisointi

Musiikkiopistotason oppilaat osallistuvat oppilaitoksen järjestämään yhteismusisointiin koko opiskelun ajan. Opetusjärjestelyistä päätetään lukuvuosittain erikseen. Yhtyytyöskentelyä opiskellaan valinnaisissa työpajoissa, joissa keskitytään rytmimusiikin eri tyyleihin.

7. Lisäopetus

Musiikkiopistotason opinnot menestyksellisesti suorittaneille oppilaille voidaan myöntää oikeus jatkaa opintojaan enintään kahden vuoden ajan. Tavoitteena on antaa erityislahjakkaille nuorille mahdollisuus syventää musiikillisia taitojaan ja lisätä valmiuksiaan musiikkialan ammattiopintoihin. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeltavat aineet, opetuksen määrä sekä mahdolliset suoritukset. Opintoihin voi sisältyä suorituksia, ja niistä voidaan kirjoittaa todistus.

8. Musiikin laaja oppimäärä, musiikkiopistotason päättötodistus

Päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- opinnot, joista päättötodistus annetaan
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- oppilaan pääaineen päättösuoritus*, arvosana ja suorituksen ajankohta
- musiikin perusteiden päättösuoritus* (tai -suoritukset), arvosana ja suorituksen ajankohta
- osallistuminen yhteismusisointiin, yhtyekokoonpanot ja osallistumisajat
- muut mahdolliset opintosuoritukset
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että musiikin laaja oppimäärä sisältää musiikin perustason ja musiikkiopistotason opinnot
- arvosana-asteikko.

* Todistuksessa on mainittava, minkä vaatimusten mukaan päättösuoritukset on tehty (esim. Suomen musiikkioppilaitosten liiton kurssivaatimukset).

Oppilaalle annetaan pyydettyessä todistus suoritetuista opinnoista arvosanoineen.

Musiikkiopistotason päättötodistus on samalla todistus koko musiikin perusopetuksen laajan oppimäärän suorittamisesta.

OPPILASARVIOINTI

1. Arvioinnin lähtökohtia

1.1 Musiikin perustason ja musiikkiopistotason suoritukset

Instrumenttitaitojen suorituksissa sovelletaan Suomen musiikkioppilaitosten liiton laatimia tasosuoritusohjeita. Tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet (2005). Ohjeisiin voidaan tehdä instrumenttikohtaisia tarkennuksia ja muutoksia. Suoritusten toteuttamisen tavasta ja käytännön järjestelyistä (esim. suoritus konserttitilanteessa, suorituksen hajauttaminen) voidaan päättää aineryhmittäin.

Arvioinnista annetut ohjeet koskevat oppilaitoksessa kirjoilla olevien oppilaitten suorittamia musiikin perustason suorituksia ja musiikkiopistotason päättösuoritusta. Instrumenttitaitojen muiden suoritusten sisällöistä ja arvioinnista päätetään erikseen.

1.2 Arvioinnin tehtävät ja tavoitteet

Oppilasarvioinnin tehtävänä on edistää opetussuunnitelman tavoitteiden mukaista hyvän musiikkisuhteen luomista ja elinikäisen harrastuksen rakentumista. Arvioinnilla pyritään antamaan oppilaalle luotettavaa ja kannustavaa palautetta opintojen edistymisestä ja hänen musiikillisista tiedoistaan ja taidoistaan. Arvioinnilla tuetaan oppimista, oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja hyvän itsetunnon kehittymistä. Musiikkialan ammattiin suuntautuvalla oppilaalle annetaan todenmukaista tietoa hänen kyvyistään ja mahdollisuuksistaan edetä valitsemallaan uralla.

1.3 Jatkuvan arvioinnin periaate

Jatkuva arviointi on työtapaa, jonka varaan oppimisprosessi suurelta osalta rakentuu. Oppimisessa edetään asettamalla oppilaalle jatkuvasti uusia, sopivasti mitoitettuja lähitavoitteita. Uuden oppiminen perustuu aikaisemmin saavutetulle osaamiselle. Sävyltään myönteinen arviointi tukee oppilaan hyvän itsetunnon ja minäkuvan rakentumista. Oppimisen ja musisoinnin ilon säilyttäminen, vähitellen muodostuva realistinen käsitys omista musiikillisista kyvyistä, myönteinen suhde omaan muusikkouteen ja opiskelun omaehtoisuus ovat merkkejä jatkuvan arvioinnin onnistuneesta toteutumisesta.

Arviointi on koko opiskelun ajan kestävä prosessi, jossa tavoitteet, niiden saavuttaminen ja uusien tavoitteiden asettaminen muodostavat yksittäisen oppilaan tai ryhmän kohdalla oppimista edistävän jatkumon. Opintosuoritukset ovat osa oppimisprosessia, ja opettajan osallistuminen niiden arviointiin tuo mukaan laajemman näkökulman kuin suoritustilanne itsessään antaa.

1.4 Oppilaan ohjaaminen itsearviointiin

Ohjaamalla oppilasta itsearviointiin pyritään vähitellen lisäämään opiskelun omaehtoisuutta. Ohjauksella kehitetään oppilaan kykyä seurata omaa oppimistaan, tehdä huomioita edistymisestään ja ymmärtää oppimiselle asetettuja tavoitteita. Itsearviointi vahvistaa oppilaan itsetuntemusta ja käsitystä omasta oppimisestaan, kyvyistään ja taidoistaan. Tavoitteena on, että oppilas musiikin perustason opintojen jälkeen pystyy itsenäisesti harjoittelemaan ja esittämään omille taidoilleen sopivia teoksia. Itsearviointiin ohjauksessa otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaiheet.

1.5 Palautteen antaminen

Jatkuvaan arviointiin liittyy opettajan oppimistilanteissa antama ohjaava suullinen palaute. Lukuvuoden työskentelystä ja opintosuorituksista annetaan myös kirjallista palautetta. Opintosuoritusten sanallisessa arvioinnissa pyritään luomaan oppilaalle kokonaiskuva hänen osaamisestaan ja tukemaan häntä uusien tavoitteiden asettamisessa. Palautteen tulee olla kannustavaa mutta totuudenmukaista suhteessa oppilaan edellytyksiin ja kehitysvaiheeseen. Opettajan tehtävänä on varmistaa, että oppilas ymmärtää oikein saamansa sanallisen palautteen. Oppilaan huoltajat voivat olla läsnä suullista palautetta annettaessa.

1.6 Yhteistyö oppilaan huoltajien kanssa

Alaikäisen oppilaan huoltajilla on oikeus saada tietoa opintojen edistymisestä ja arvioinnista. Tavoite- ja arviointikeskustelut käydään oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa yhteisesti sovitulla tavalla oppilaan ikä ja kehitysvaihe huomioon ottaen.

1.7 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Oppilas voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää arvioinnin suorittanutta opettajaa tai opettajia uusimaan arvioinnin.

Jos oppilas on tyytymätön pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, hän voi pyytää arviointiin oikaisua rehtorilta.

(Asetus taiteen perusopetuksesta 813/1998, 3§)

2. Arviointikäytännöt

2.1 Lukuvuoden työn arviointi, muut kuin päättösuoritukset

Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi

- Solistisen aineen opettaja ja oppilas sekä sopimuksen mukaan oppilaan huoltajat käyvät lukuvuoden alussa keskustelun, jossa sovitaan lukuvuoden työn tavoitteista. Tavoitteet kirjataan lyhyesti opintokirjaan.
- Lukuvuoden lopussa käydään keskustelu, jossa yhteisesti arvioidaan, miten tavoitteet on saavutettu. Sanallinen arviointi kirjataan lyhyesti opintokirjaan. Sanallisen arvioinnin tukena voidaan käyttää numeroarviointia asteikolla 1-5.
- Instrumenttitaitojen tasosuoritukset 1 ja 2 arvioidaan asteikolla hyväksyty-uusittava. Arviointiryhmässä on kaksi jäsentä, joista toinen on oppilaan oma opettaja. Oppilaalle annetaan suorituksesta ohjaavaa suullista ja kirjallista palautetta.
- Yhteismusisoinnista ja mahdollisista valinnaiskursseista annetaan lukuvuosittain osallistumismerkintä, johon voi liittyä sanallinen arviointi. Yhteismusisointiin osallistuminen ilmoitetaan opintorekisteriin.

Musiikin perusteet

- Oppilaan edistyminen opinnoissa arvioidaan ja kirjataan lukuvuosittain. Arviointi perustuu oppilaan tunti-työskentelyyn sekä eri tavoin todettuun osaamiseen. Arviointikeskusteluja käytetään mahdollisuuksien mukaan.
- Muut kuin päättösuoritukset voidaan arvioidaan asteikolla hyväksyty-uusittava.

2.2 Päättöarviointi

2.2.1 Musiikin perustaso

Instrumenttitaitojen päättösuoritus arvioidaan asteikolla 1-5. Arviointiryhmässä on kolme jäsentä, joista yksi on oppilaan oma opettaja. Arviointiryhmän puheenjohtaja vastaa tarvittavista kirjallisista dokumenteista. Oppilaan oma opettaja ei voi toimia ryhmän puheenjohtajana. Todistukseen merkittävä päättöarvosana muodostuu päättösuorituksen arvosanan sekä opettajan erikseen antaman kokonaisarvosanan keskiarvosta. Oppilas saa päättösuorituksesta suullisen ja kirjallisen palautteen.

Musiikin perusteiden päättösuoritus arvioidaan asteikolla 1-5. Arvioijia on vähintään kaksi, joista toinen on oppilaan oma opettaja. Arviointi pohjautuu päättökokeilla mitattuun osaamiseen. Myös oppilaan itsearviointi otetaan huomioon lopullista arvosanaa annettaessa.

2.2.2 Musiikkiopistotaso

Instrumenttitaitojen ja musiikin perusteiden päättösuoritukset arvioidaan samoin kuin musiikin perustasolla.

3. Arvosana-asteikko

Erinomainen	5
Kiitettävä	4
Hyvä	3
Tyydyttävä	2
Hyväksytty	1

Asteikkoa noudatetaan instrumenttitaitojen ja musiikin perusteiden päättöarvioinnissa sekä muussa arvostana tai numerona edellyttävässä arvioinnissa.

Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit ovat opetussuunnitelman liitteenä.

AVOIN KONSERVATORIO

Avoim konservatorio tarjoaa omakustanteista musiikin ja tanssin opetusta kaikille ikäryhmille. Toiminnan tarkoituksena on laajentaa musiikin ja tanssin opetuksen saatavuutta, edistää ja ylläpitää musiikin ja tanssin harrastusta sekä mahdollistaa niiden opiskelu kaikenikäisille ilman suoritusvelvoitteita

Avoimeen konservatorioon hakeutuville ei ole asetettu pääsyvaatimuksia. Opiskelu voi olla vapaamuotoista ja edetä opiskelijan itse asettamin tavoittein, mutta myös musiikin perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen eteneminen on mahdollista. Opetusta järjestetään oppilaitoksen opetusresurssien puitteissa, joten sen tarjonta voi vaihdella. Opetusta järjestetään sekä yksilöopetuksena että ryhmissä.

1. Soiton ja laulun opiskelu

Opetusta voidaan antaa kaikissa Kuopion konservatorion opetusohjelmaan kuuluvissa soittimissa ja laulussa. Annettavan opetuksen määrästä sovitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Oppilas sitoutuu tiettyyn määrään oppitunteja, joista häneltä laskutetaan erikseen määrättävä tunti-perusteinen hinta. Opetuspaketti voi olla esim. 5 x 30 min., 5 x 45 min. tai 10 x 30 min., mutta myös muita ratkaisuja voidaan neuvotella. Soiton- ja laulunopetusta voidaan antaa myös pienryhmissä ja kurssimuotoisena. Oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Opetukseen voi hakeutua myös kesken lukuvuotta.
- Oppilas sitoutuu opiskelemaan lukukaudeksi (17 viikkoa) tai koko lukuvuodeksi (35 viikkoa). Häneltä laskutetaan lukukausimaksu, joka määräytyy viikoittaisen opetusajan mukaisesti. Maksuista tehdään lukuvuosittain erillinen päätös. Opetukseen hakeudutaan pääsääntöisesti oppilaitoksen varsinaisina hakuaikoina. Toimintamallissa ja lukukausimaksun määräytymisperusteissa noudatetaan Kuopion musiikinystävien musiikkiopistossa luotuja käytäntöjä.

Avoimen konservatorion oppilaat voivat ilman lisämaksua osallistua musiikin perusteiden ja yhteismusisoinnin opetukseen, mikäli ikään ja taitoihin nähden sopiva tasoryhmä löytyy. Aikuisille harrastajille tarkoitettu senioriorkesteri **Senkka** toimii lukuvuosittain tehtävän suunnitelman mukaisesti salonkiorkesterin kokoonpanolla (jouset, puupuhaltimet, piano).

Avoimessa konservatoriossa tehdyistä opinnoista ja mahdollisista suorituksista voidaan kirjoittaa todistus.

2. Kurssitoiminta

Avoimen konservatorion kurssit ovat maksullista palvelutoimintaa, jota voidaan räätälöidä kunkin kohderyhmän tarpeiden mukaisesti. Opetus on tarkoitettu sekä tukemaan musiikin ja tanssin harrastamista että toimimaan täydennyskoulutuksena. Opiskelun kimmokkeena voi olla yksilöllinen tai yhteisöllinen tarve saada ohjausta tai

koulutusta esim. jollakin seuraavista alueista: yksinlaulu, soitinopinnot, tanssi, musiikkileikkikoulu, musiikin erityisopetus, vapaa säestys ja improvisointi, musiikin teoria ja säveltapailu, kuoro/lauluyhteytoiminta, orkesteritoiminta, kuoron- ja orkesterin johtaminen, musiikkiteknologia, kansanmusiikki, pop/jazzmusiikki sekä puheilmaisu ja äänenkäyttö.

Avoimen konservatorion kurssit järjestetään pääosin yhteistyössä Portaanpään kristillisen opiston kanssa.

3. Muu maksullinen palvelutoiminta

Avoimen konservatorion kautta järjestetään sopimuksen mukaan musiikki- ja tanssitoimintaa mm. palvelukodeissa, laitoksissa ja työpaikoilla.

OPPILAITOKSEN ITSEARVIOINTI

Kuopion konservatorio kerää toiminnastaan palautetta ja suorittaa lakisääteistä itsearviointia monella tavalla ja tasolla:

Asiakaspalaute

- oppilaille ja heidän vanhemmilleen suunnatut kyselyt, jotka koskevat opetuksen ja toiminnan eri osa-alueita
- yksittäisten opettajien omasta työstään keräämä palaute
- nettisivujen palautepalsta, palautelaatikko
- vanhempainillat ja muut keskustelutilaisuudet

Henkilöstöpalaute

- vuosittain toistuva henkilöstökysely, jonka osa-alueita ovat toiminnan suunnitelmallisuus, laatuasiat, työilmapiiri, työn mielekkyys ja työssä viihtyminen, itsensä kehittäminen, tiedonkulku ja vuorovaikutus, työssä jaksaminen sekä yhteisöllisyys
- haitta- ja vaaratekijöiden suunnitelmallinen arviointi aineryhmittäin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa

Opetuksen kehittäminen

- opetuksen toteutumista ja onnistumista arvioiva jatkuva keskustelu opettajakunnan yhteisessä pedagogisessa foorumissa ja aineryhmien kokouksissa
- opetussuunnitelman jatkuva kehittämistyö, jota tuetaan hanketoiminnalla ja opetuskokeiluilla
- opetushenkilöstön osaamisen kehittäminen sekä täydennyskoulutuksen että työyhteisön sisäisen vuorovaikutuksen ja jaetun osaamisen kautta

Paikallinen ja alueellinen yhteistyöverkosto

- yhteydenpito paikallisiin ja alueellisiin yhteistyökumppaneihin (yhteistyöoppilaitokset, kunnat, muut yhteistyötahot)

Oppilaitos seuraa aktiivisesti taiteen perusopetuksen arvioinnin valtakunnallista kehittämistä, on mukana kokeiluissa ja hyödyntää kehittämishankkeiden tuloksia omassa arvioinnissaan. Vuoden 2012 alusta lähtien arviointia toteutetaan taiteen perusopetuksen oppilaitoksia varten kehitetyn Virvatuli-mallin mukaisesti.

Liite: Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit

1. Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi

1.1 Musiikin perustaso

Arvioinnin kohteet

1. Instrumentin hallinta

- äänen laatu
- sävelpuhtaus
- tekninen valmius
- instrumenttikohtaiset erityisvaatimukset

2. Musiikillinen ajattelu ja ilmaisu

- rytmiikka ja fraseeraus
- dynamiikka
- tyyliintuntemus, tyylin hallinta
- ilmaisu
- musiikillisen suuntautumisen (klassinen musiikki, rytmimusiikki, kansanmusiikki jne.) mukaiset erityiset arviointikohteet

3. Yhteismusisoinnin perustaidot

- musiikillisen kokonaisuuden ja oman soittimen roolin ymmärtäminen
- kyky kuunnella kokonaisuutta ja reagoida kuulemaansa
- kyky toimia ryhmän jäsenenä
- vastuullisuus ja sitoutuminen annettuihin tehtäviin
- aktiivisuus ja oma-aloitteisuus

4. Päätösarviointiin vaikuttavia muita tekijöitä

- esiintymistaito
- työskentelytaidot (motivoituneisuus, aktiivisuus, oma-aloitteisuus, kyky arvioida ja kehittää omaa työskentelyä)
- kehityskaari
- monipuolisuus ja erityiset vahvuudet
- valmiudet musiikin itsenäiseen harrastamiseen
- valmiudet opintojen jatkamiseen musiikkiopistotasolla

Arvioinnin kohteita sovelletaan musiikillisen suuntautumisen ja instrumentin mukaisesti.

Arviointikriteerit (musiikin perustason päätösarviointi)

Arviointikriteerit on määritelty arvosanoille Erinomainen 5, Hyvä 3 ja Hyväksytty 1. Väliarvosanat Kiitettävä 4 ja Tyydyttävä 2 määritellään seuraavasti:

Arvosanassa Kiitettävä 4 oppilas saavuttaa arvosanan Hyvä 3 osaamisen ja yltää joillakin osa-alueilla arvosanaan Erinomainen 5.

Arvosanassa Tyydyttävä 2 oppilas saavuttaa arvosanan Hyväksytty 1 ja osittain myös ylempien arvosanojen osaamisen.

1. Instrumentin hallinta

Erinomainen 5

- instrumentin tekninen hallinta palvelee musiikillista ilmaisua
- oppilas osaa käyttää instrumentin sävyjä ja sointivärejä musiikillisessa ilmaisussa
- oppilas osaa säädellä sävelpuhtautta esityksen aikana

Hyvä 3

- instrumentin tekninen hallinta vastaa esitettävän musiikin vaatimuksia
- oppilas pystyy tuottamaan instrumentille ominaisen soinnin
- oppilas osaa korjata sävelpuhtautta esityksen aikana

Hyväksytty 1

- instrumentin tekninen hallinta riittää päättötason helpon ohjelmiston esittämiseen
- oppilas pystyy tuottamaan soivan äänen
- oppilas osaa viritellä soittimen ja tuntee sävelpuhtauteen vaikuttavia tekijöitä

2. Musiikillinen ajattelu ja ilmaisu

Erinomainen 5

Oppilas

- osaa ilmentää sisäistä ajantajua, pystyy käsittelemään tempoa elävästi ja joustavasti
- kykenee luontevaan, musikaaliseen fraseeraukseen
- käyttää dynamiikkaa musiikillisen ilmaisun välineenä
- kykenee musiikin tyylinmukaiseen esitykseen
- kykenee persoonalliseen musiikilliseen ilmaisuun
- osoittaa musiikilliseen suuntautumisensa mukaista erityisosaamista

Hyvä 3

Oppilas

- kykenee joustavaan tempon- ja rytminkäsittelyyn ja fraseeraukseen
- osaa käyttää vaihtelevaa dynamiikkaa
- hallitsee musiikillisen tyylin keskeisiä piirteitä
- hallitsee musiikillisen suuntautumisensa mukaisen erityisosaamisen pääperiaatteet

Hyväksytty 1

Oppilas

- pystyy säilyttämään tempon
- kykenee musiikin nuottikuvan mukaiseen esittämiseen
- tuntee musiikillisen suuntautumisensa mukaisen erityisosaamisen pääperiaatteet

3. Yhteismusisoinnin perustaidot

Erinomainen 5

Oppilas

- kuulee ja tunnistaa musiikillisiä ilmiöitä ja kykenee yhtyeessä reagoimaan niihin tyylinmukaisesti
- kykenee musiikilliseen vuorovaikutukseen
- osaa toimia rakentavasti ja vastuullisesti ryhmän jäsenenä
- osaa toimia aktiivisesti ja oma-aloitteisesti ryhmän hyväksi
- on luotettava ja täsmällinen

Hyvä 3

Oppilas

- kuulee ja tunnistaa musiikillisiä ilmiöitä ja pyrkii yhtyeessä reagoimaan niihin
- ymmärtää musiikillisen vuorovaikutuksen periaatteen
- osaa toimia vastuullisesti ryhmän jäsenenä

Hyväksytty 1

Oppilas

- pystyy yhtyeessä huolehtimaan omasta osuudestaan harjoitetun tulkinnan mukaisesti
- osaa yhtyeessä toimia selkeiden musiikillisten viitteiden mukaisesti
- kykenee sopeutumaan ryhmän toimintaan

1.2 Musiikkiopistotaso

Arvioinnin kohteet

1. Instrumentin hallinta

- äänen laatu
- sävelpuhtaus
- tekninen valmius
- instrumenttikohtaiset erityisvaatimukset

2. Musiikillinen ajattelu ja ilmaisu

- rytmiiikka ja fraseeraus
- dynamiikka
- tyyliintuntemus, tyylin hallinta
- ilmaisu
- musiikillisen suuntautumisen (klassinen musiikki, rytmimusiikki, kansanmusiikki jne.) mukaiset erityiset arviointikohteet

3. Yhteismusisoinnin perustaidot

- musiikillisen kokonaisuuden ja oman soittimen roolin ymmärtäminen
- kyky kuunnella kokonaisuutta ja reagoida kuulemaansa
- kyky toimia ryhmän jäsenenä
- vastuullisuus ja sitoutuminen annettuihin tehtäviin
- aktiivisuus ja oma-aloitteisuus

4. Yleiset valmiudet

- ohjelmiston hallinta ja omaksuminen
- työskentelytaidot
- esiintymistäidot
- kuuntelutaidot
- oman soittimen (soittimiston ja laitteiston) tuntemus
- valmiudet itsenäiseen musiikin harrastamiseen
- valmiudet musiikkialan ammattiopintoihin

5. Osaamisen erityisalueet

- monipuolisuus, sivuaineet
- musiikillisen suuntautumisen mukainen erityisosaaminen
- omaan instrumenttiin liittyvä erityisosaaminen
- muut erityiset vahvuudet

Arviointikriteerit (musiikkiopistotason päättöarviointi)

Arvioinnin kohteissa 1-3 sovelletaan musiikkiopistotason lähtökohdista käsin samoja arviointikriteereitä kuin musiikin perustasolla. Yleisten valmiuksien ja osaamisen erityisalueiden arvioinnissa voidaan käyttää seuraavia arviointikriteereitä:

4. Yleiset valmiudet

Erinomainen 5

Oppilas

- osaa ylläpitää monipuolista ohjelmistoa ja valmistaa itsenäisesti uutta
- kykenee soittamaan ulkoa laajan ohjelmiston
- osaa oma-aloitteisesti arvioida ja kehittää omaa työskentelyään
- osaa analysoida omia esityksiään ja löytää niistä kehitettäviä asioita
- hallitsee esiintymistilanteen ja kykenee esiintymään erilaisissa olosuhteissa
- on aktiivinen ja oma-aloitteinen musiikin kuuntelija
- tuntee oman soittimensa toiminnan ja kunnossapidon periaatteet
- kykenee itsenäiseen musiikin harrastamiseen
- osoittaa valmiuksia musiikkialan ammattiopintoihin

Hyvä 3

Oppilas

- osaa ylläpitää keskeistä ohjelmistoa ja valmistaa ohjattuna uutta
- kykenee soittamaan osan ohjelmistosta ulkoa
- osaa ohjattuna arvioida ja kehittää omaa työskentelyään
- osaa analysoida omia esityksiään
- hallitsee esiintymistilanteen tutuissa olosuhteissa
- kykenee itsenäiseen musiikin harrastamiseen

Hyväksytty 1

Oppilas

- osaa ohjattuna ylläpitää suppeaa ohjelmistoa ja valmistaa uutta
- osaa ohjattuna kehittää omaa työskentelyään
- suoriutuu esiintymistilanteesta

5. Osaamisen erityisalueet

Osaamisen erityisalueilla arviointikriteerit ovat vaihtoehtoisia. Erinomaiseen ja hyvään arvosanaan riittää yhdenkin arviointikriteerin vakuuttava toteutuminen.

Erinomainen 5

Oppilas

- hallitsee vähintään yhden sivuinstrumentin tasolla, joka laajentaa hänen musiikillisia valmiuksiaan
- hallitsee useampia sivuinstrumentteja
- osoittaa musiikillisen suuntautumisensa mukaista erityisosaamista (esim. säveltäminen, improvisointi)
- osoittaa omaan pääinstrumenttiinsa liittyvää erityisosaamista (esim. vapaa säestys, musiikin eri tyyllilajien hallinta, perehtyneisyys jonkin tyylikauden musiikkiin jne.)
- osoittaa erityisosaamista jollain musiikin osa-alueella (esim. prima vista –taito)

Hyvä 3

Oppilas

- hallitsee vähintään yhden sivuinstrumentin perustaidot
- osoittaa erityisosaamista jollakin musiikin osa-alueella

Hyväksytty 1

- ei vaadita erityisosaamista

2. Musiikin perusteet

2.1. Musiikin perustaso

Arvioinnin kohteet

1. Musiikin luku- ja kirjoitustaito
2. Musiikin hahmottaminen
3. Musiikin historian ja tyylien tuntemus
4. Päätösarviointiin vaikuttavia muita tekijöitä

Arviointikriteerit

1. Musiikin luku- ja kirjoitustaito

Erinomainen 5

Oppilas

- osaa tehdä G- ja F-avaimella nuottikuvasta vaivattomasti havaintoja, kuten nimetä säveliä oktaavialoiteen, intervaleja laatuineen ja kolmisointuja käännöksineen sekä dominanttiseptimisointuja asteina ja reaalisoituina, myös neliäänisestä satsista
- hallitsee sävellajien etumerkinnot 7 ylennys- ja alennusmerkkiin asti sekä eri mollit
- hallitsee muutkin nelisoinnut sekä moodit, bluesasteikon ja duuri- ja mollipentatoniset asteikot (rytmimusiikin painotus)
- osaa käyttää musiikkiteoreettista käsitteistöä välineenä itsenäiseen havaintojen tekoon
- osaa soveltaa oppimiaan asioita

Hyvä 3

Oppilas

- osaa tehdä G- ja F-avaimella nuottikuvasta havaintoja, kuten nimetä säveliä oktaavialoiteen, intervaleja laatuineen ja kolmisointuja käännöksineen sekä dominanttiseptimisointuja asteina ja reaalisoituina
- hallitsee pääsääntöisesti sävellajien etumerkinnot
- hallitsee nelisointuja sekä bluesasteikon ja duuri- ja mollipentatoniset asteikot (rytmimusiikin painotus)
- osaa opettajan avustamana käyttää musiikkiteoreettista käsitteistöä välineenä havaintojen tekoon.

Hyväksytty 1

Oppilas

- osaa tehdä G- ja F-avaimella nuottikuvasta yksinkertaisia havaintoja, kuten nimetä säveliä, intervaleja laatuineen sekä kolmisointuja ja dominanttiseptimisointuja asteina ja reaalisoituina
- tunnistaa ja osaa merkitä sävellajien etumerkinnot

2. Musiikin hahmottaminen

Erinomainen 5

- Rytmien kirjoittaminen: Oppilas tunnistaa nopeasti ja vaivattomasti tahtilajin kuulemastaan musiikista. Hän osaa nuotintaa laajan valikoiman rytmikuvioita oikeassa suhteessa sykkeeseen ja hallitsee myös helpon rytmisen kaksiaäänisyyden.
- Rytmien esittäminen: Rytmien esittäminen on tasapainoista, joustavaa, sujuvaa ja täsmällistä. Myös kaksiaäänisten rytmien esittäminen sujuu vaivattomasti.
- Melodian kirjoittaminen: Oppilas osaa nuotintaa yksiaänisiä ja helppoja kaksiaänisiä melodioita vaivattomasti. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös mahdolliset oppilaan omat sävellykset.
- Melodian esittäminen: Yksiaäänisten melodioiden laulaminen on vaivatonta ja sujuvaa. Kaksiaäänisissä valmistetuissa tehtävissä oppilas pystyy yksin vastaamaan Rytmien kirjoittaminen: Oppilas tunnistaa nopeasti ja vaivattomasti tahtilajin kuulemastaan omasta äänestään.
- Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen: Oppilas osaa hetken harjoiteltuaan soinnuttaa tutun melodian T-S-D –soinnuilla tai laatia siihen bassoäänien toonika-, subdominantti- ja dominanttisävelillä laula-

en tai soittaen. Oppilas osaa kuulemastaan selkeästä musiikkiesimerkistä tunnistaa toonika-, subdominantti- ja dominanttitehoja sekä lopukkeita. Oppilaan itsenäisesti laatimat soinnutustyöt voidaan myös ottaa huomioon arvioinnissa.

Hyvä 3

- Rytmien kirjoittaminen: Oppilas tunnistaa tahtilajin kuulemastaan musiikista. Hän osaa nuotintaa rytmikuvioita oikeassa suhteessa sykkeeseen.
- Rytmien esittäminen: Rytmien esittäminen on pääsääntöisesti sujuvaa ja rytmikuviot ovat tunnistettavia. Hän pystyy esittämään helpon valmistetun kaksiaänisen rytmitehtävän.
- Melodian kirjoittaminen: Oppilas osaa nuotintaa yksiaänisiä melodioita pääosin oikein. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös mahdolliset oppilaan omat sävellykset.
- Melodian esittäminen: Oppilas pystyy esittämään yksiaänisen melodian ja hänellä on ongelmanratkaisukeinoja, vaikka esitys ei olisikaan sujuvaa.
- Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen: Oppilas osaa kuulemastaan selkeästä musiikkiesimerkistä tunnistaa toonika-, subdominantti- ja dominanttitehoja sekä lopukkeita. Oppilaan itsenäisesti laatimat soinnutustyöt voidaan myös ottaa huomioon arvioinnissa.

Hyväksytty 1

- Rytmien kirjoittaminen: Oppilas löytää perussykkeen ja osaa erottaa tasa- ja kolmijakoisen tahtilajin toisistaan. Hän osaa nuotintaa tavallisimpia rytmikuvioita.
- Rytmien esittäminen: Oppilas pystyy esittämään prima vista –rytmien siten, että syke pääsääntöisesti säilyy ja rytmikuviot ovat ainakin osittain tunnistettavissa. Hänellä on ongelmanratkaisukeinoja vaikeiden paikkojen selvittämiseen. Hän pystyy esittämään helpon valmistetun kaksiaänisen rytmitehtävän.
- Melodian kirjoittaminen: Oppilas osaa nuotintaa kuulemansa yksiaänisen melodian hahmon, vaikka yksittäiset äänet eivät löydä oikeita paikkojaan. Hän pystyy hahmottamaan perussävelen kuulemansa helpon melodian yhteydessä.
- Melodian esittäminen: Oppilas pystyy pitämään perussävelen mielessään ja tarvittaessa palaamaan siihen laulaessaan helpohkoa melodiaa. Melodia hahmottuu kuulijalle, vaikka yksittäiset sävelet eivät osuisi kohdalleen. Oppilaalla on ongelmanratkaisukeinoja vaikeiden paikkojen selvittämiseen.
- Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen: Oppilas osaa kuulemastaan selkeästä musiikkiesimerkistä tunnistaa toonika- ja dominanttitehoja sekä lopukkeita.

3. Musiikin historian ja tyylien tuntemus

Erinomainen 5

Oppilas

- on osallistunut aktiivisesti opetukseen ja perehtynyt siinä käsiteltyyn kirjalliseen ja kuunneltavaan materiaaliin huolellisesti
- osaa tunnistaa esitettyjä musiikkinäytteitä ja tehdä musiikin tyylipiirteisiin ja rakenteeseen liittyviä havaintoja myös hänelle entuudestaan tuntemattomasta, tyyllisesti selkeästä musiikista
- pystyy kuvailemaan eri tyyliuuntien keskeisimpiä tyylipiirteitä ja ilmiöitä
- on perehtynyt tärkeimpiin musiikillisen suuntautumisensa mukaisiin säveltäjiin (länsimainen taide-musiikki tai rytmimusiikki).

Hyvä 3

Oppilas

- on osallistunut aktiivisesti opetukseen ja perehtynyt siinä käsiteltyyn kirjalliseen ja kuunneltavaan materiaaliin
- tunnistaa esitettyjä musiikkinäytteitä
- tunnistaa eri tyyliuuntien keskeisimpiä tyylipiirteitä ja ilmiöitä
- on perehtynyt tärkeimpiin musiikillisen suuntautumisensa mukaisiin säveltäjiin (länsimainen taide-musiikki tai rytmimusiikki).

Hyväksytty 1

Oppilas

- on osallistunut opetukseen ja osaa tunnistaa joitakin oppikurssin materiaaliin sisältyneitä musiikkiesimerkkejä kuulonvaraisesti
- on tietoinen musiikillisen suuntautumisensa mukaisista tärkeimmistä tyylipiirteistä ja säveltäjistä

- osaa tehdä yksinkertaisia havaintoja kuulemastaan musiikista

2.2 Musiikkiopistotaso

1. Musiikin luku- ja kirjoitustaito

Erinomainen 5

Oppilas

- osaa tehdä vaivattomasti havaintoja nuottikuvasta G-, F- ja C-avaimilla, kuten nimetä säveliä oktaavialoiteen, tunnistaa sävellajit (myös yli 7 etumerkin), tunnistaa duurin ja mollin lisäksi myös moodit ja muita asteikkoja, tunnistaa intervallit laatuineen (myös 2v ja 2Y)
- hallitsee varmasti erilaiset sointumerkinnät (reaalisoinnut, astemerkinä, kenraalibassomerkinä) sekä kantasoinnuista ja yleisimmistä muunnesoinnuista muodostuvat harmoniat. Hän tunnistaa myös hajasäveliä. Hän osaa tunnistaa etumerkinästä poikkeavan sävellajialueen ja osaa tuottaa sointusatsia erilaisten tehtävänasettelujen pohjalta sujuvasti.
- osaa hahmottaa lausekkeen laajuuden kappaleen muotorakenteen soveltaen tunnilla opittuja käsitteitä
- osoittaa erityistä harrastuneisuutta esim. portfoliotöiden avulla

Hyvä 3

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja nuottikuvasta G-, F- ja C-avaimilla, kuten nimetä säveliä oktaavialoiteen, tunnistaa sävellajit, tunnistaa duurien ja mollien lisäksi myös muita asteikkoja sekä tunnistaa intervalleja laatuineen
- hallitsee pääpiirteittäin erilaiset sointumerkinnät (reaalisoinnut, astemerkinä, kenraalibassomerkinä) sekä tunnistaa kantasoinnuista ja väli-dominanteista muodostuvat harmoniat sekä modulaatioita
- osaa tuottaa sointusatsia erilaisten tehtävänasettelujen pohjalta
- osaa tehdä kappaleen muotorakennetta koskevia havaintoja

Hyväksytty 1

Oppilas

- osaa G-, F- ja C-avaimilla nimetä säveliä oktaavialoiteen, tunnistaa sävellajeja, tunnistaa duurien ja mollin lisäksi myös moodeja sekä intervalleja laatuineen
- pystyy auttavasti tuottamaan sointusatsia erilaisten yksinkertaisten tehtävänasettelujen pohjalta
- hallitsee pääpiirteittäin erilaiset sointumerkinnät ja tunnistaa kantasoinnuista muodostuvat harmoniat, mutta ei vielä muunnesointuja
- osaa tehdä yksinkertaisia kappaleen muotorakennetta koskevia havaintoja
- on oppinut monia musiikkianalyyseissä ja sointusatsin laatimisessa tarvittavia taitoja, mutta tehtävien suoritus voi viedä aikaa tai vaatia avustamista

2. Musiikin hahmottaminen

Erinomainen 5

- Rytmien kirjoitus ja esittäminen: Oppilas osaa nuotintaa ja esittää yksi- ja kaksiaänisiä rytmejä sujuvasti ja vaivattomasti. Kaksiaäniset rytmit voivat olla ennalta valmistettuja. Hän hallitsee täsmällisesti myös vaativimmat rytmikuviot ja tauot.
- Melodian kirjoitus ja laulaminen: Oppilas osaa nuotintaa ja esittää ennalta valmistamattomia tonaalisia melodioita sujuvasti ja vaivattomasti. Myös yleisimpien muunnesävelten tuottaminen sujuu täsmällisesti. Hän osaa nuotintaa myös kaksiaänisiä melodioita sekä pystyy huolehtimaan omasta stemmastaan moniäänisessä laulussa.
- Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen ja soitto: Oppilas osaa tunnistaa sävellajin perusmuotoiset kantasoinnut ja väli-dominantin sekä tavallisimpia sointukäänöksiä ja soveltaa taitojaan myös elävän musiikin analyyseissä. Hän suoriutuu ennalta valmistelluista ja mahdollisista prima vista -soittotehtävistä sujuvasti.

Hyvä 3

- Rytmien kirjoitus ja esittäminen: Oppilas osaa nuotintaa ja esittää rytmejä pääsääntöisesti sujuvasti ja tunnistettavien rytmikuvioiden avulla. Vaativimmat rytmikuviot ja tauot saattavat vaatia vielä lisäharjoitusta.

- Melodian kirjoitus ja laulaminen: Oppilas osaa nuotintaa ja laulaa ennalta valmistamattomia tonaalisia melodioita pääosin sujuvasti, oikein ja sävellajissa pysyen sekä tuottaa myös joitakin muunnesäveliä.
- Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen ja soitto: Oppilas osaa tunnistaa sävellajin perusmuotoisia kantasointuja ja soveltaa taitojaan myös elävän musiikin analyysissä. Hän osaa nimetä sointujen laatuja ja käännöksiä sekä suoriutuu ennalta valmistelluista ja mahdollisista helpohkoista prima vista-soittotehtävistä.

Hyväksytty 1

- Rytmien kirjoitus ja esittäminen: Oppilas osaa tunnistaa tahtilajin ja ylläpitää perussykkeen sekä kirjoittaa ja esittää ennalta tuntemattoman rytmitehtävän tunnistettavasti. Tehtävän suorittaminen voi vaatia aikaa.
- Melodian kirjoitus ja laulaminen: Oppilas osaa nuotintaa ja laulaa ennalta valmistamattomia tonaalisia melodioita tunnistettavasti. Nuotintaminen voi vaatia aikaa ja muunnesävelten hahmottaminen voi vielä vaatia harjoitusta.
- Harmonian kuulonvarainen hahmottaminen ja soitto: Oppilas osaa tunnistaa keskeisimmät lopukkeet ja soveltaa taitojaan myös elävän musiikin analyysissä sekä tunnistaa sointujen laatuja ja käännöksiä. Hän suoriutuu helpohkoista ennalta valmistelluista soittotehtävistä.

3. Musiikin historian ja tyylien tuntemus

Erinomainen 5

Oppilas

- on monipuolisesti perehtynyt musiikin historian tyyliin, säveltäjiin ja heidän teoksiinsa
- osoittaa erityistä harrastuneisuutta esim. osallistumalla musiikkiin, seuraamalla aktiivisesti paikkakunnan konserttitarjontaa tai perehtymällä syvällisesti johonkin musiikin osa-alueeseen

Hyvä 3

Oppilas

- on perehtynyt musiikin historian tyyliin, säveltäjiin ja heidän teoksiinsa
- tunnistaa kuulemastaan musiikista tyylipiirteitä sekä esitettyjä musiikinäytteitä
- seuraa paikkakunnan konserttitarjontaa ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan musiikkiin

Hyväksytty 1

Oppilas

- on syventänyt perustason jälkeen tietämystään musiikin historian tyyliin ja säveltäjistä
- tunnistaa kuulonvaraisesti keskeisiä tyylipiirteitä
- seuraa oman instrumenttinsa konserttitarjontaa